

Кумеда Т.А.,

кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри філософії права та
юридичної логіки НАВС

КОНЦЕПТ «КАРТИНА СВІТУ» ЯК ОБ'ЄКТ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У сучасній науці термін «картина світу» активно використовується вченими майже в усіх галузях науки – у філософії, історії, етнографії, соціології, психології, літературознавстві, лінгвістиці тощо. Він належить до ряду фундаментальних понять, що виражають специфіку буття людини, взаємовідносини її зі світом, найважливіші умови існування її у світі. Картина світу є цілісним, глобальним образом останнього, результатом багатогранної духовної активності людини.

Концепція «картини світу» була сформульована видатним американським етнологом Р.Редфілдом, за визначенням якого, «картина світу» - це бачення світобудови, характерне для того чи іншого народу, це уявлення членів суспільства про самих себе і про свої дії, свою активність у світі.

Але більшість вчених поділяє думку, що витоком психологічної концепції картини світу є поява теорії «образу світу», розробленої в межах психології сприймання О.М. Леонтьєвим (1975) та його послідовниками (С.Д.Смірнов, В.В.Петухов). Сам автор теорії образу світу поряд з поняттям «образ» часто вживав «картина», що підсилило певну невизначеність. А учень О.М.Леонтьєва, В.В.Петухов зазначав що поняття «образ» було вибрано досить специфічно: розглядалися закономірності створення перцептивних образів, і ця тематика визначила вибір терміну, покликаного підкреслити різницю між «світом образів», як окремих чуттєвих вражень, та цілісним «образом світу», яким живе людина. Так, вивчаючи форми емоційного відображення, базовим терміном можна було б обрати «переживання (відчуття) світу»; мисленнєвих уявлень — «уявлення світу». І тому, на думку автора, цей термін було витіснено більш нейтральним — картина світу.

Таким чином, картина світу є одним із центральних постулатів у концепції людського життя в будь-якому суспільстві. Безперечним є те, що завдяки рушійним процесам, які відбуваються в суспільному прошарку, до якого належить той чи інший індивід, будуються декілька картин світу типу: мовна, наукова, сексуальна, світоглядна, медійна, ментальна тощо. Вона є самим світоглядом індивіда, який складається з часточок не тільки знань, але й досвіду.